

AFSPRAKENLIJST INTERPARLEMENTAIR KONINKRIJKSOVERLEG JANUARI 2019

Philipsburg, 8 - 11 januari 2019

In het Presidiumoverleg van 8 januari 2019 zijn de onderstaande afspraken herbevestigd dan wel gemaakt:

- dat het presidium bestaat uit de voorzitters van de parlementen (behalve van Nederland), de voorzitters van de commissies en de griffiers;
- dat de Statenvoorzitters van Aruba, Curaçao en Sint Maarten en de commissievoorzitters van Nederland de delegatieleiders zijn en de afsprakenlijst ondertekenen;
- dat de commissievoorzitters woordvoerders van de delegaties zijn, maar tijdens discussies meerdere leden van de delegaties het woord kunnen voeren;
- dat de commissievoorzitters en de Statenvoorzitters deelnemen aan de persconferentie;
- dat indien een delegatie een afwijkend standpunt heeft, dit vermeld wordt in de afsprakenlijst. Daarbij wordt verwezen naar de toelichting op dit standpunt, die wordt opgenomen in een bijlage die formeel geen onderdeel uitmaakt van de afsprakenlijst. Afwijkende standpunten worden voorafgaand aan de persconferentie schriftelijk gedeeld met de andere delegaties. Van een afwijkend standpunt van een deel van een delegatie wordt geen aantekening opgenomen;
- dat alle delegaties kunnen deelnemen aan een werkgroep. Nederland is trekker van een werkgroep indien het een specifiek onderwerp met betrekking tot Caribisch Nederland (BES-eilanden) betreft;
- dat de delegaties maximaal 15 minuten de tijd krijgen om intern beraad te plegen;
- dat het Reglement van Orde van het gastland geldt, bijvoorbeeld met betrekking tot interruptie van sprekers en persoonlijke feiten;
- dat de Voorzitter van het IPKO de tijd in de gaten houdt, opdat elke delegatie evenveel tijd krijgt om haar standpunten naar voren te brengen;
- dat het organiserende land de werkbezoeken in het IPKO vaststelt en regelt, waarbij de gastdelegaties tijdig gevraagd wordt suggesties te doen;
- dat schriftelijke standpunten van individuele leden en/of fracties niet formeel tijdens het IPKO zullen worden ingebracht;
- dat de beraadslagingen van het IPKO in beginsel openbaar zijn en dat wordt gezorgd voor een uitzending via internet. De werkbezoeken en de presidiumvergaderingen zijn in beginsel besloten;
- dat het programma van het IPKO wordt vastgesteld door het presidium. Wijzigingen in of aanvullingen op het programma dienen eerst te worden goedgekeurd door het presidium;

Recente ontwikkelingen per land

De delegaties nemen met belangstelling kennis van de presentaties namens de delegaties inzake de recente economische, sociale, financiële en politieke ontwikkelingen van de vier landen binnen het Koninkrijk. Voortaan zal er na iedere presentatie ruimte worden geboden voor eventuele vragen.

(Nadere) rapportages SDG-werkgroepen

De delegaties wisselen informatie uit over de huidige stand van zaken per land ten aanzien van de implementatie van de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's). De delegaties wensen om praktische redenen focus aan te brengen in de werkzaamheden, zonder daarmee te willen suggereren dat andere doelstellingen van minder belang zouden zijn. Om de werkzaamheden van de werkgroepen te schragen zal voor het komende IPKO vanuit de griffies van de parlementen ook een ambtelijk aanspreekpunt worden aangewezen.

De volgende focussen worden aangebracht:

- SDG Planet and Prosperity (trekker: Bosman): de focus zal liggen op klimaatverandering, met als onderliggende aandachtspunten: (1) CO2-reductie, (2) carbon footprint, (3) waste- management op macro-, meso- en micro-niveau en (4) bewustwording.
- SDG People (trekker: Pauletta): de focus zal liggen op het beëindigen van armoede, met als onderliggende aandachtspunten: (1) het bijeenbrengen van data en (2) het onderling afstemmen van indicatoren. Een extra aandachtspunt bij dit SDG is (gender) equality. Daarbij zal met name aandacht zijn voor (1) het tegengaan van misbruik van vrouwen en kinderen, in het bewustzijn dat ook andere kwetsbare groepen niet aan de aandacht

mogen ontsnappen en (2) het bewerkstelligen dat het Koninkrijksbrede beeld naast het landenspecifieke beeld in diverse fora wordt geschetst met betrekking tot de stand van zaken ten aanzien van het realiseren van deze SDG.

- Werkgroep integriteit (trekker: Tjon): de werkgroep zal de voortgang in de vier landen blijven monitoren en daarvan verslag doen bij het volgende IPKO.

Voorts zullen de officiële SDG-rapportages worden gemonitord ten aanzien van de voortgang van de realisatie van bovengenoemde SDG's in de afzonderlijke landen, en de rol van de parlementen daarin. Ook zal SDG 16 (vrede, Justitie en sterke publieke diensten) extra aandacht krijgen bij de werkzaamheden van de werkgroep integriteit.

Stand van zaken Venezuela

De delegaties wisselen intensief van gedachten over de Venezolaanse vluchtelingen- en migrantenstroom, waarmee het Caribisch deel van het Koninkrijk wordt geconfronteerd, m.n. Aruba en Curaçao. Voor Sint Maarten betreft het een opkomend probleem (onder andere toestroom via Saint Martin).

Er is m.n. in Aruba en Curaçao sprake van een zorgwekkende toestroom van vluchtelingen en migranten. Tussen de delegaties bestaat overeenstemming over het feit dat de voorliggende problematiek een voortdurend punt van zorg en aandacht is voor parlementariërs in elk van de vier landen in het Koninkrijk. De vluchtelingen- en migrantenstroom heeft grote maatschappelijke, sociale en financiële gevolgen voor de samenlevingen in de landen, en ook het internationale imago van de landen is in het geding (met name door recente verontrustende rapportages van mensenrechten-organisaties).

De grote ernst van de Venezolaanse vluchtelingen- en migrantenstroom is dusdanig dat de delegaties het van groot belang vinden dat de regeringen van de vier landen in samenspraak blijven zoeken naar mogelijke oplossingen voor de problemen in dit deel van het Koninkrijk die voortvloeit uit de toestroom van vluchtelingen en migranten uit Venezuela.

Om hun controlerende taak als volksvertegenwoordigers adequaat te kunnen vervullen, stellen de vier delegaties vast dat zij elkaar vaker tussentijds zullen informeren over de feitelijke situatie in hun land, over oplossingsrichtingen die worden besproken of over (voorgenomen) concrete verzoeken om hulp en bijstand van hun regeringen. Ook geven de delegaties aan dat zij graag beschikken over zoveel mogelijk data die de verschillende aspecten van deze problematiek in kaart brengen. Op basis van deze concrete informatie-uitwisseling en data zullen parlementariërs hun respectieve regeringen terzake bevragen op het gevoerde of (nog) te voeren beleid. Dit betreft onder andere een binnenkort door Curaçao bij de Koninkrijksregering op basis van artikel 36 van het Statuut in te dienen vervolg-verzoek tot financiële en technische bijstand. Tevens betreft het een verzoek van Aruba en Curaçao om door tussenkomst van het Koninkrijk onderdeel te kunnen worden van een EU-programma ter ondersteuning van landen in Zuid-Amerika die worden geconfronteerd met een grote toestroom van Venezolaanse vluchtelingen en migranten, zoals eerder door Aruba en Curaçao besproken in Eurolat-verband. Dit geldt ook voor andere mogelijke internationale programma's van dien aard.

Statuut waaronder huidige verhoudingen binnen het Koninkrijk, knelpunten en voorstellen tot verbetering

De leden van het IPKO gaan in vier groepen uiteen, teneinde per groep dit onderwerp te bespreken. Afgesproken wordt het thema op de agenda van het IPKO te houden en om hiertoe een IPKO-werkgroep in te stellen, met uit iedere delegatie twee leden. Deze werkgroep zal de bestaande knelpunten, waaronder een visie op het Koninkrijk, bevoegdheidsverdeling, inspraak in wetten, waarborgfunctie en onderlinge contacten, nader uitwerken. Namens de delegaties zullen in de werkgroep de volgende leden deelnemen: de leden Mc William en Calmes (Curaçao), de leden Ganzevoort en Van Raak (Nederland), de leden Thijsen en Tjon (Aruba) en de leden Peterson en Jacobs (Sint Maarten). Voorts zullen voor het komende IPKO deskundigen worden uitgenodigd op het gebied van staatkundige verhoudingen van Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en het Koninkrijk ten aanzien van hun overzeese gebieden.

Presentatie

De delegaties nemen met belangstelling kennis van een presentatie inzake huisvesting en een presentatie inzake de vuilstort op Sint Maarten, na de orkaan Irma.

Bespreking aanhangig voorstel Rijkswet Geschillenregeling

Ten aanzien van het voorstel inzake de Rijkswet Geschillenregeling komen de delegaties overeen om hun actuele zienswijzen in deze afsprakenlijst op te nemen. Deze worden hieronder beknopt weergegeven.

De Nederlandse delegatie zet uiteen dat een nieuwe fase is ingegaan met de indiening door de Koninkrijksregering van het Rijkswetsvoorstel Geschillenregeling (Koninklijke Boodschap d.d. 29 november 2018) bij de Tweede Kamer en de aanbieding aan de Staten van Aruba, Curaçao en Sint Maarten. De Rijkswetsprocedure moet nu zijn verdere beloop krijgen, waarbij Statenleden en Kamerleden gebruik kunnen maken van de parlementaire mogelijkheden die het wetstraject biedt. In de loop van deze wetsbehandeling kunnen fracties en Bijzondere Gedelegeerden desgewenst moties en amendementen indienen. Uiteindelijk zal iedere fractie haar standpunt over het voorliggende wetsvoorstel bepalen, waarbij zij alle documenten (ook die in IPKO-verband) en parlementaire stukken (waaronder de motie-Van Laar met nummer 34 300 IV, nr. 12) m.b.t. de totstandkoming van het Rijkswetsvoorstel zullen meewegen. Er wordt naar gestreefd de plenaire beraadslaging over het wetsvoorstel te laten plaatsvinden voorafgaande aan het IPKO in Den Haag in juni 2019.

De Arubaanse delegatie constateert dat er na acht jaar een wetsvoorstel Geschillenregeling bij de Tweede Kamer op 29 november 2018 is ingediend. Uitgaande van het amendement Wever-Thijssen van 2010 (32 213, nr. 17), de door de vier delegaties overeengekomen uitgangspunten tijdens het IPKO van 27-29 mei 2015 en de motie-Van Laar (34 300 IV, nr. 12), inhoudende een onafhankelijk orgaan dat een bindend advies uitbrengt omtrent strikt juridische geschillen, zal de Arubaanse delegatie zich voorbereiden op de formele behandelingsprocedure. De delegatie heeft het volste vertrouwen in een goede samenwerking tussen de vier landen teneinde een Geschillenregeling te verwezenlijken waarin eenieder zich kan vinden.

De Curaçaose delegatie vindt het jammer dat ondanks de door de vier landen gezamenlijk afgesproken uitgangspunten tijdens het IPKO van 2015 (bindend advies, onafhankelijke instantie en strikt juridische geschillen) een ontwerp Rijkswet Geschillenregeling is ingediend die niet voldoet aan de voornoemde uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn ook vastgelegd in de aangenomen motie-Van Laar (34 300 IV, nr. 12). De delegatie betreurt het feit dat geen voorafgaande input is gevraagd van Curaçao voordat de ontwerp-Rijkswet werd ingediend. Net als de overige landen binnen het Koninkrijk wil Curaçao zo spoedig mogelijk tot een Geschillenregeling komen.

De Sint Maartense delegatie constateert dat de drie uitgangspunten (strikt juridische geschillen, bindende uitspraak en onafhankelijke instantie) die zijn overeengekomen tijdens het IPKO van 2015 en tevens zijn vastgelegd in aangenomen motie-Van Laar (34 300 IV, nr. 12) nog steeds de leidraad zouden moeten zijn voor een effectieve Geschillenregeling. De delegatie constateert verder dat het Rijkswetsvoorstel dat is ingediend niet voldoet aan bovengenoemde uitgangspunten. De delegatie constateert echter dat de Rijkswetprocedure een aanvang heeft genomen en dient te worden gevolgd om er voor te zorgen dat een zo effectief mogelijke Geschillenregeling tot stand komt die in overeenstemming is met de uitgangspunten zoals afgesproken tijdens het IPKO van 2015. De middelen die de landen in het ingezette wetgevingstraject ter beschikking staan, dienen ten volle te worden benut.

Bespreking notitie verkiezingswaarneming

De delegaties hechten aan verkiezingswaarneming op structurele basis en zien daarin een rol weggelegd voor de parlementariërs van de respectieve landen.

De delegaties zullen hun respectievelijke regeringen verzoeken om verdere invulling te geven aan dit onderwerp. Het staat de regering van ieder land binnen het Koninkrijk vrij om te besluiten de mogelijkheid van verkiezingswaarneming te benutten, zoals in de notitie van het Presidium is verwoord.

Besloten wordt dat dit onderwerp terug zal komen op de volgende IPKO agenda.

Stand van zaken consensus Rijkswetgeving

Het IPKO besluit de bespreking toe te vertrouwen aan een ad-hoc groep bestaande uit twee leden van iedere delegatie, ter inventarisatie van knelpunten met betrekking tot consensus-Rijkswetten. De Arubaanse delegatie doet mee aan de bespreking, ook al hebben de consensus-Rijkswetten geen betrekking op Aruba. De navolgende punten worden plenair teruggekoppeld:

- de delegaties van Curaçao en Sint Maarten hebben kennisgenomen van het oordeel in het Eindverslag Evaluatiecommissie justitiële Rijkswetten (september 2015) dat voor wat betreft drie van de vier justitiële consensus-Rijkswetten de doelstellingen nagenoeg volledig zijn behaald. Volgens de Evaluatiecommissie is dit alleen voor wat betreft de Rijkswet Politie niet het geval;
- deze delegaties benadrukken voorts dat voor wat betreft de Rijkswet financieel toezicht het einddoel nog niet is bereikt;
- de Nederlandse delegatie neemt met belangstelling kennis van hetgeen door de andere delegaties naar voren wordt gebracht.

Werkbezoek

De delegaties bezoeken een renovatieproject van één van de oude panden op de oude plantage Mary's Fancy. Dit wordt door het APS (Algemeen Pensioenfonds Sint Maarten) opgeknapt. Onderdeel van dit project is ook de bouw van een duurzaam nieuw boutique hotel. Daarna bezoeken de delegaties de vuilnisstort op Sint Maarten, ter aanvulling op de presentatie die hierover op woensdag 9 januari al heeft plaatsgevonden.

Agendapunten volgend IPKO

Het presidium beraadt zich op eventuele aanvullende agendapunten. In een videoconferentie ter voorbereiding op het komende IPKO wordt definitief over de agenda besloten. Het volgende IPKO zal plaatsvinden van 25 t/m 28 juni in Den Haag. De navolgende agendapunten zullen in ieder geval worden geagendeerd:

- Recente ontwikkelingen per land;
- Presentatie vier werkgroepen (twee SDG-werkgroepen, werkgroep Integriteit en werkgroep Statuut);
- Stand van zaken Venezuela
- Voortgang verkiezingswaarneming per land.

Philipsburg, 11 januari 2019

J.E. Thijsen

(Voorzitter Staten van Aruba)

W.W. Millerson

(Voorzitter Staten van Curaçao)

S.A. Wescot-Williams

(Voorzitter Staten van Sint Maarten)

J.M. Paternotte

(Staten-Generaal Nederland)

BIJLAGE I

LEDEN VAN DE DEELNEMENDE DELEGATIES

DELEGATIE STATEN VAN ARUBA

Hr. J. Thijsen (Statenvoorzitter)
Hr. R. Tjon (Commissievoorzitter)
Mw. M. Lopez-Tromp
Hr. R. Croes
Hr. M. Sneek
Mw. S. Tromp-Lee
Hr. O. Sevinger
Hr. A. Dowers
mw. L. Christiaans-Yarzagaray
Hr. R. Candelaria
Mw. S. Ras
Hr. H. Hek (Griffier)

DELEGATIE STATEN VAN CURACAO

Hr. W. Millerson (Statenvoorzitter)
Mw. A. Pauletta (Commissievoorzitter)
Mw. G. Mc William
Hr. G. Pisas
Hr. M. Rojer
Mw. M. Moses
Hr. R. Calmes
Hr. J. Cordoba
Mw. L. Crezée-Kwidama (plv.Griffier)

DELEGATIE STATEN VAN SINT MAARTEN

Mw. S. Wescot-Williams (Statenvoorzitter)
Hr. T. Heyliger (Commissievoorzitter)
Mw. S. Jacobs
Hr. C. Peterson
Hr. R. Brison
Mw. A. Groen-Gumbs (wnd. Griffier)
Hr. G. Richardson (tweede wnd. Griffier)

STATEN-GENERAALDELEGATIE

Tweede Kamer

Hr. J. Paternotte (delegatieleider)
Hr. A. Bosman
Hr. M. de Graaf
Hr. C. Van Dam
Mw. A. Diertens
Mw. N. Özütok
Hr. A. van Raak
Mw. A. Kuiken

Hr. T. de Lange (Griffier)

Eerste Kamer

Mw. S. van Bijsterveld (plv. delegatieleider)

Mw. W. Huijbregts-Schiedon

Hr. P. van Dijk

Hr. F. Bergman (Griffier)

BIJLAGE II

PROGRAMMA INTERPARLEMENTAIR KONINKRIJKSOVERLEG 8-11 JANUARI 2019 TE SINT MAARTEN

DINSDAG 8 JANUARI 2019

9.15 – 10.00 uur
Ontvangst

9.15 – 9.45 uur
Presidiumoverleg

10.00 – 10.30 uur
Opening

- welkomstwoord door de voorzitter van de Staten van Sint Maarten
- korte speech door delegatieleider Aruba
- korte speech door delegatieleider Curaçao
- korte speech door delegatieleider Nederland

10.45 uur
Groepsfoto

11.00 uur
Opening vergadering door voorzitter IPKO

11.00 – 12.00 uur
Presentatie van recente ontwikkelingen per land:

- Presentatie Aruba
- Presentatie Curaçao
- Presentatie Nederland
- Presentatie Sint Maarten

12.00 – 12.45 uur
Bijeenkomsten van werkgroepen inzake stand van zaken:

- SDG People
- SDG Planet/ Prosperity
- Werkgroep Integriteit

12.45 – 14.15 uur
Lunch

14.15 – 15.15 uur
Plenair terugkoppeling werkgroepen:

- Rapportage SDG People
- Rapportage SDG Planet/ Prosperity
- Rapportage Werkgroep Integriteit

15.15 – 16.30 uur
Stand van zaken Venezuela

16.30 uur
Presidiumoverleg

19.00 – 21.00 uur

Receptie aangeboden door de voorzitter van de Staten van Sint Maarten

WOENSDAG 9 JANUARI 2019

9.00 uur

Presidiumoverleg

10.40 uur

Heropening vergadering door voorzitter IPKO

10.40 – 12.00 uur

Bespreking in twee groepen over Stand van Zaken Venezuela

12.30 – 13.00 uur

Bijeenkomsten van kleine groepen in verband met opmaken balans t.a.v. agenda punt Statuut waaronder huidige verhoudingen binnen het Koninkrijk, knelpunten en voorstellen tot verbetering

13.00 – 14.00 uur

Lunch

14.00 – 14.30 uur

Plenaire terugkoppeling werkgroepen t.a.v. Statuut waaronder huidige verhoudingen binnen het Koninkrijk, knelpunten en voorstellen tot verbetering

14.30 – 15.30 uur

Presentatie "Huisvesting en Landfill op Sint Maarten" door Ministerie van VROMI

15.30 – 15.50 uur

Presidiumoverleg

15.50 – 16.50 uur

Bespreking "Aanhangig voorstel Rijkswet Geschillenbeslechting"

DONDERDAG 10 JANUARI 2019

10.00 uur

Heropening vergadering door voorzitter IPKO

10.10 – 11.10 uur

Presidiumoverleg

11.10 – 11.45 uur

Bespreking Notitie verkiezingswaarneming

11.45 – 12.15 uur

Bespreking stand van zaken consensus Rijkswetten in werkgroepen

12.15 – 12.30 uur

Plenaire terugkoppeling werkgroepen t.a.v. stand van zaken consensus Rijkswetten

12.30 – 13.30 uur

Lunch

13.30 uur
Vertrek werkbezoeken

13.30 – 17.00 uur
Werkbezoek Renovatie van monumenten in Mary's Fancy & Hotel Project
Werkbezoek Vuilstort op Sint Maarten

VRIJDAG 11 JANUARI 2019

9.30 – 10.00 uur
Delegatie-overleggen

10.00 – 10.30 uur
Presidiumoverleg

10.45 – 11.45 uur
Vaststelling afsprakenlijst

12.00 – 13.00 uur
Ondertekening afsprakenlijst en persconferentie

12.00 – 14.00 uur
Lunch